

tero», 477d). I veg. la nota de la meua ed. (p. 200).  
<sup>3</sup> O *mədó*, almenys quan és ben proclític. Una antiga masovera pot acabar fent casa a part de la possessió: a Algaida hi ha «ca *mədó maría* de Son Redó», propietat separada del mas Son Redó (1964). — <sup>4</sup> *Al valén com de Rodés*, forma que apunta cap a *coms*, nominatiu de *comte*, i no és amètrica, però és impossible gramaticalment darrer *a*. — <sup>5</sup> Passat que poguéssim veure en el *-yet* algun component aràbic o mossàrab. De tota manera passaria d'audaç suposar que un compost mossàrab-aràbic *donn äd-dâr* 'amo de la casa' paral·lel del *duen-de-casa* castellà, s'hagués abreuïat ometent *dâr* 'casa' de la mateixa manera que del *duen-de* de la llengua veïna. Tampoc puc donar gaire valor a la vaga semblança amb un mot cèltic AN-DUNYOS 'no-home' que admet Stokes-Bezz. com a ètímon de l'irl. mod. *anduine* 'malvat' i ky. *annynog* «un-männlich» (Fick, Vgl. Wb. iv, p. 12, i addicions finals). — <sup>6</sup> Publicats tots dos per MiretS en el *BABL* vi, 150 i més avant en el mateix volum. Escrits *doncella*, però suposo que és una grafia descuidada (sigui de Miret o del tipògraf), car en la p. 74 del mateix volum també apareix escrit *catorce* en un altre treball de Miret. — <sup>7</sup> Tinc nota a mà almenys de tres: una a la comarca de Ripoll, pronunciada *dunzélles*, una o dues altres en el Maresme o l'Empordà, i una altra entre St. Boi de Lluçanès i St. Martí de Sobremunt (que vaig sentir amb *é* en aquell poble però amb *ê* en aquest, o sigui el poble més apartat i conservador, 1964). — <sup>8</sup> En la *Questa* el mallorquí *Rexac* (S. xiv) representa la *š* balear per *a* en la majoria dels casos. També el fet que aquesta obra, on *donzella* (14.19, 14.25 i passim) i *donzell* surten a cada pas, no apareguin mai escrits amb *á*, indica *é* (i no *ê*) bastant clarament.

#### LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:

De *dama*: *damèta*, *damisella*. De *dona*: *donada*, *donam*, *donarra*, *donarrassa*, *donassa*, *donatge*, *donatxa*, *donejar*, *doneta*, *doner*, *donera*, *donica*, *donim*, *donivol*, *donivolment*, *donona*, *donon*, *donota*, *donot*, *donum*, *don*, *donyet*, *donzella*, *donzell*, *donzellesa*, *donzelleita*, *donzella*, *donzellil*, *donzellivol*, *donzelló*.

DONARDA, 'atzavara', mot només mallorquí, d'origen incert; potser d'un \*DONÁCITE o \*DONÁCIDA derivat del gr. *δὼνάξ* 'canya', ll. *donax*, -*ácis*, podria ser un derivat format per naturalistes en la baixa Antiguitat, a causa de la llarga espiga de l'atzavara comparada a una canya, i possiblement conservat a Mallorca des d'abans del temps dels moros, i amb canvi fonètic de \**donazda* o \**donágda* en *donarda*. □ 1.<sup>a</sup> doc.: 1840, *DFgr*.

Que el dóna com a nom de la «pita»; també <sup>55</sup> *DÁmen*, com a equivalent d'«atzabara»; en el dicc. de Tarongí, amb les equivalències «atzabara, pita», en el *DAG*, com a nom mall. de l'atzavara; i en Barceló Combis (1879), *Flora Balear*, p. 453. No hi ha més informació de fonts botàniques ni lexicogràfiques:

Colmeiro, *Enum.*, no recull el mot com a nom vulgar de l'*Aloe vulgaris* v, 109, planta d'origen europeu, l'atzavara pròpia, ni com a nom del maguei, l'*Agave americana* v, 92, planta importada d'Amèrica, que ha heretat el nom aràbic d'aquella, cat. *atzavara*, cast. *zábila*, quasi pertot. El mateix *donarda* que l'arabisme *atzavara* devien designar originàriament només l'àloe europeu.<sup>1</sup> Altrement *donarda* és un nom generalment conegut a Mallorca,<sup>2</sup> que *AlcM* cita de les *Contarelles* de Mn. Alcover, on s'explica que els allots de Búger van al fas amb fulles de *donarda* a moure-hi gran rebombori; i també se'n serví el mateix Alcover en el *BDLC* explicant *atzavara* amb la definició «*donarda*, pita» (tant en el vol. x, 1918, 61, com en el xiv, 182, on fa referència a un *rafal Atzabare* d'un dels còdexs del Repartiment).

Interessa especialment el fort arrelament toponímic a l'illa, que vaig poder comprovar en les enquestes mallorquines del meu *Onomasticon*. Ja a Establiments, en els afores de Ciutat, hi ha Ca Na Maria de *sə donárda*; a Felanitx el Puig de *Ses Donardes* (283 alt., mapa Masc., 41E2); i un altre del mateix nom vaig anotar *puç də səz donárdəs* a Estellencs, cota 150, que l'informador local m'explicà «una *donarda* és com una figuera de moro, però més ampla i amb punta negra» i afegí que de vegades en planten posant-les en un «*coissiol*» o «*test*» (1964). A la Costa de Lluçmajor hi ha el Caló de *ses Donardes* (2 km. 1/2 al Sud de S'Arenal) (1964): ara bé segons Mascaró (33F9) uns ho diuen així i d'altres diuen «de *ses Lleonardes*». A base d'això fóra lícit de sospitar que ací tinguem un duplicat *donarda/llonarda* que vingui ja del temps dels moros, sortint la segona variant d'un arabitzat *al-donarda* assimilat pels moros mallorquins com *allonarda* i després *añonarda* (com sigui que hi ha bastants arabismes que han fet el canvi de *l-l* en *ñ*) (cast. *alloza*, *bellota*, *Iznalloz*, *Badalhouce*, *DCEC*, s. v. *TopHesp.* II, 256n.); això interpretat després com un NP *Lleonardes* > *Lleonardes*. Verament la vasta costa de Lluçmajor deu ser el paradís de la donarda, que en el mateix poble segons *AlcM* es diu *donardera*, i allà —explica— «l'espiga de la donarda es diu *aubó de donardera*, que, buidat, serveix per a fer canals de teulada, i del seu cor en fan passadores de raor». No sé que ningú hagi dit res de l'origen del mot. Pensar que pugui derivar de *dona* o de *donar* fóra ben arbitrari: quin nexa semàntic? En què fóra la *donarda* comparable a la *dona* o a res del seu cos? si ja gairebé es podria mirar com absurd de pensar-ho encara agreujaria la incredulitat la terminació tan notable *-arda*: un sufix pre-romà potser?, car amb un mot tan rústic i tan estrictament mallorquí suposar que sigui el sufix afrancesat *-arda* això sí que ja ens faria entrar en el terreny de l'absurd. Tractant-se d'un nom de planta no ens faci por, en canvi, la nomenclatura grecollatina.

Això, mentre romanguem dins el repertori dels noms botànics antics. Els dos botànics màxims de l'Antiguitat, Dioscòrides Anazarbeu i Plini, en la seva *Història* <sup>60</sup> *Naturae*, coneixen en efecte noms de plantes de so